

דברי סיכום לפרק "כל הכלים"

הלכות מוקצה, כפי שנתבארו בפרק זה, יש בהן ענין מיוחד בקשר למסופר בפרקנו כי בדורות הראשונים (בתחילת ימי הכית השני) החמירו ביותר בדיני מוקצה ואסרו טלטולם של כל הכלים כמעט, ובמשך השנים, כשראו שהשבת נשמרת ביתר הקפדה על ידי העם כולו, הקלו חכמים בגזרות אלה וחזרו והקלו.

בסיכומי ההלכה האחרונים ראינו כי גברה בעיקר שיטת המקילים במוקצה (ר' שמעון ור' יוסי), שלדעתם מוקצה מהמת השרון כים אסור לגמרי בטלטול, ומוקצה מחמת איסור מותר בטלטול לצורך גופו ולצורך מקומו, ואילו מוקצה מחמת מאוס — אינו אסור כלל.

אכן, יש כמה צדדים בדיני מוקצה שבהם לא הקלו כלל: כל דבר שאין עליו תורת כלי — כגון חומרי גלם וכן כסף — הוא מוקצה לכל הדעות. אף דבר שנעשה מוקצה עם כניסת השבת נשאר מוקצה, לרוב הדעות, בכל יום השבת כולו. יש להרגיש עוד כי הכרעה זו כשיטת המקילים היא רק לענין שבת, אבל לגבי יום טוב נפסקה הלכה כמחמירים בדיני מוקצה. וזאת על סמך ההנחה כי קדושת השבת השתרשה בעם עד שכבר אינה צריכה חיזוק ושמירה יתרה, ואילו ביום טוב, שהותרו בו מלאכות אוכל נפש, יש לעשות סייגים וגזרות כדי שלא תזולל קדושתו.